

Motorkettingzaag

DE KENMERKEN VAN DE WERKZAAMHEDEN

Dit veiligheidsinstructieblad richt zich op het met de motorkettingzaag afzetten van bomen en struiken plus het kortzagen van stammen en takken. De te vellen bomen zijn niet dikker dan de geleiderlengte van de motorkettingzaag, ze staan nagenoeg rechtop en in de omgeving is voldoende valruimte. Hulpmiddelen bij de velwerkzaamheden zijn een wig of velhevel.

- ! Voor het werken met de motorkettingzaag moet men altijd een vaardigheidstraining gevolgd hebben. Minimaal een basistraining voor het vellen van eenvoudige bomen. Dit moet men aantonen met een certificaat of een bewijs van deelname daaraan.



BELANGRIJKE RISICO'S

Bij werkzaamheden met de motorkettingzaag zijn er gevaren voor de bedieningspersoon maar zeker ook voor de goed bedoelde 'helpende handjes' in zijn werkomgeving. Wanneer een ongewenste situatie zich voordoet, dan kan dit ernstige lichamelijke gevolgen hebben. De omstandigheden die dit veroorzaken zijn meestal:

- ⚠ Tijdens het vellen, of het korten, kunnen de stammen door het **ongecontroleerd vrij komen van houtspanning** opscheuren. Een deel van het hout kan dan plotseling, en hard, tegen het hoofd of een ander lichaamsdeel slaan. Dit wordt veroorzaakt door: verkeerd inschatten van de houtspanning, een verkeerde zaagtechniek toepassen en met te veel kracht een stam omtrekken.
- ⚠ Personen in de directe omgeving van de zaagwerkzaamheden kunnen **geraakt worden door wegzwiepende takken of vallend hout**. Maar zeker als een 'hulpje' dicht bij de machine aanwezig is ontstaat er een groot gevaar dat hij door de zaagketting geraakt wordt. De motorkettingzaag kan plotseling uit of van het hout afschieten of men kan 'per ongeluk' door een onverwachtse (zaag)beweging **in aanraking met de ronddraaiende zaagketting komen**.
- ⚠ Door obstakels, ongelijke en schuine ondergrond of loshangende kleding **struikelen of vallen** en daardoor in aanraking komen met de draaiende ketting.
- ⚠ **Lawaai, trillingen en een verkeerde werkhouding** zijn risico's die niet direct letsel veroorzaken. Maar kunnen wel op termijn tot lichamelijke klachten leiden.

WERKVOORBEREIDING

De juiste aandacht voor de organisatie van de werkzaamheden is noodzakelijk. Onverwachte situaties veroorzaken vaak ook onveilige situaties op de werkplek. Met een goede werkvoorbereiding is dit grotendeels te voorkomen. Belangrijke aandachtspunten hiervoor zijn:

- ✓ Beoordeel de situatie en creëer een **goede werkruimte**, met aandacht voor: de hangrichting, de lengte en valruimte van de bomen, het verwerken en afvoeren van de takken en stammen, obstakels, vluchtweg, weersomstandigheden, de ondergrond en de mogelijke passanten in de werkomgeving.
- ✓ Deel de werkzaamheden zodanig in dat de **zager altijd zelfstandig werkt**, dus: geen 'hulpje' in zijn omgeving, zelf een velhevel of wig meenemen, takken en stammen alleen afvoeren wanneer er in de afvoerruimte niet gezaagd wordt, maak een veilige en goed bereikbare plek voor het machi-neonderhoud en het 'schaffen'.
- ✓ De zager moet over de **juiste vaardigheden en kennis** beschikken die noodzakelijk zijn voor de zaagwerkzaamheden. Dit verkregen door een basistraining motorkettingzagen en de opgedane werkervaring.
- ✓ Kies een **geschikte motorkettingzaag** voor deze werkzaamheden, dit is: een gewicht van ongeveer 5 á 6kg., een vermogen van ongeveer 2,5 tot 3KW, een geleider korter dan 38cm. Gebruik nooit een zogenaamde top-hendelzaag!
- ✓ Start altijd met een **goed onderhouden** en op de veiligheidsonderdelen gecheckte machine. Scherpe beitels op de zaagketting. Gebruik alkylaat-benzine en biologisch afbreekbare kettingolie.
- ✓ Organiseer de **noodzakelijke hulpverlening** voor een mogelijk ongeval en stem dit af op de feitelijke situatie.



VEILIGHEID TIJDENS DE UITVOERING

Het is de bedieningspersoon zelf die tijdens de werkzaamheden de grootste invloed heeft op het verkleinen van de risico's. Daarom moet hij tijdens de uitvoering van de zaagwerkzaamheden voortdurend aandacht schenken aan de omgeving en zijn werktechniek.

Omgevingsveiligheid

- ✓ Tijdens het zagen mag **niemand dicht** dan 1,5 tot 2 meter aanwezig zijn. Bij vellen van bomen is dit 1,5 maal de boomlengte.
- ✓ **Verkeer of wandelaars** moeten op voldoende afstand gehouden worden tijdens de werkzaamheden.
- ✓ De bedieningspersoon houdt zijn **omgeving ook in de gaten** en stopt met zagen en schakelt de machine uit wanneer iemand in de gevarezone komt.

Werktechniek

- ✓ Houd de zaag zo **dicht mogelijk tegen het lichaam** aan, meestal het rechterbovenbeen, reik niet te ver, zaag nooit boven schouderhoogte en houd de zaag niet krampachtig en met de polsen in een neutrale positie vast.
- ✓ **Zaag zo min mogelijk met de 'punt' van de geleider** en zeker niet met de bovenkant daarvan waardoor een **'kickback'** kan ontstaan.
- ✓ Gebruik bij **verplaatsingen** met een draaiende motor altijd de kettingrem.
- ✓ Schat altijd goed de **houtspanning** in; de hangrichting van de boom, de struik of tak is bepalend voor de correcte uitvoering van de zaagsneden en de volgorde daarvan.
- ✓ Bepaal vooraf welke **hulpmiddelen** gebruikt moeten worden; velhevel, wig of handlier. En houd tijdens het gebruik hiervan altijd zelf de controle daarover waardoor de houtspanning gecontroleerd vrij kan komen.
- ✓ Kies een zo **stabiel mogelijke werkpositie**, houd rekening met aanwezige takken en andere obstakels, draag kleding die goed op het lichaam aansluit.
- ✓ Laat een gevelde boom niet **'onbeheerd vasthangen'**, breng hem direct aan de grond.
- ✓ Houd de ketting op **de juiste spanning**, zorg dat deze niet draait bij een stationair toerental van de motor en scherp de beitels waardoor ze doorlopend optimaal functioneren.

PERSOONLIJKE BESCHERMINGSMIDDELEN

Bij de werkzaamheden met de motorkettingzaag zijn ook na het treffen van de belangrijke veiligheidsmaatregelen niet altijd alle risico's weggenomen. Het is daarom noodzakelijk dat de zager de volgende persoonlijke beschermingsmiddelen draagt:

- ✓ **Veiligheidsbroek** met bescherming tegen de draaiende ketting.
- ✓ **Veiligheidsschoeisel** met wreefbescherming tegen de draaiende ketting.
- ✓ **Handschoenen** die soepel zijn en de handen warm houden.
- ✓ **Helm**, ook voor personen die in de omgeving zijn waar nog kans op vallend hout is.
- ✓ **Gehoorbescherming**, ook voor personen binnen een afstand van ± 15m.
- ✓ **Gelaatsbescherming**.